

VENDIM
Nr. 718, datë 13.12.2023

**PËR MIRATIMIN E PLANIT TË VEPRIMIT PARANDALUES PËR GAZIN
NATYROR NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË**

Në zbatim të nenit 100 të Kushtetutës dhe të shkronjës “b”, të pikës 3, të nenit 6, të ligjit nr. 102/2015, “Për sektorin e gazit natyror”, të ndryshuar, me propozimin e zëvendëskryeministrit dhe ministër i Infrastrukturës dhe Energjisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e planit të veprimit parandalues për gazin natyror në Republikën e Shqipërisë, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.

2. Ngarkohen Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Enti Rregullator i Energjisë dhe Inspektorati Shtetëror Teknik Industrial për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Belinda Balluku

PLANI I VEPRIMIT PARANDALUES
PËR GAZIN NATYROR NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

1.1. Ky vendim përshkruan masat për të ruajtur dhe, kur është e nevojshme, për të përmirësuar sigurinë e furnizimit me gaz natyror në Shqipëri.

1.2. Plani i veprimit parandalues i gazit natyror është detyrues për të gjithë pjesëmarrësit në tregun e gazit natyror dhe zbatohet me përpikëri nga të gjitha organet publike gjatë vendimmarrjes së tyre legjislative, administrative apo rregullatorë, në kuadrin e kompetencave të tyre, përfshirë masat e planit parandalues dhe ofrimin e shërbimeve, sipas standardeve në sektorin e gazit natyror.

1.3. Të gjithë termat e përdorur në këtë plan të veprimit parandalues, që nuk përcaktohen shprehimisht në këtë plan, përdoren në përputhje me kuptimin e përcaktuar në ligjin nr. 102/2015, “Për sektorin e gazit natyror”.

1.4. Plani i veprimit parandalues do të ketë fuqi vepruese në Republikën e Shqipërisë në momentin e operimit të infrastrukturës së gazit natyror, i cili përmbush aktet ligjore në fuqi.

1.5. Në këtë plan, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1.5.1. “**Operator i sistemit të transmetimit (OST)**”, personi juridik, që kryen veprimtarinë e transmetimit dhe është përgjegjës për operimin, sigurimin e mirëmbajtjes dhe, nëse është e nevojshme, zhvillimin e sistemit të transmetimit në një zonë të caktuar dhe ku është e zbatueshme, ndërlidhjen e tij me sistemet e tjera, si dhe për garantimin e mundësive afatgjata të sistemit për të përmbushur kërkesat e arsyeshme për transportin e gazit.

1.5.2. “**Operator i sistemit të shpërndarjes (OSSH)**”, personi juridik, i cili kryen funksionin e shpërndarjes dhe është përgjegjës për operimin, mirëmbajtjen dhe, nëse është e nevojshme, zhvillimin e sistemit të shpërndarjes në një zonë të caktuar dhe ku është e zbatueshme, ndërlidhjen me sisteme të tjera, si dhe për garantimin e mundësive afatgjata të sistemit për të përmbushur kërkesat e arsyeshme për shpërndarjen e gazit.

1.5.3. “**Operator i sistemit të depozitimit**”, subjekti, i cili kryen veprimtarinë e depozitimit dhe është përgjegjës për operimin e hapësirave të depozitimit.

1.5.4. **“Përgjegjësi i zonës së tregut (PZT)”**, personi fizik ose juridik i propozuar nga OST-ja, i cili ofron shërbime në një zonë tregtare të nevojshme për të siguruar një trajtim efikas të qasjes në sistemin e gazit në treg. Prokuron ekuilibrin e energjisë për të kompensuar dallimet fizike midis *input*-it dhe *output*-it. Ka informacion rreth gjendjes së furnizimit në zonën e tregut.

1.5.5. **“Përgjegjësi i grupit balancues (PGB)”**, personi fizik ose juridik, që i përgjigjet palës përgjegjëse për zonën e tregut dhe i ngarkuar për trajtimin e grupit balancues. Emëron OST-në dhe PZT-në në emër të KT-së së saj, përgjegjës për menaxhimin e grupeve balancuese, të detyruar të sigurojnë disponueshmërinë e sasive dhe ekuilibrin e grupeve balancuese brenda zonës së tregut;

1.5.6. **“Rregullore e sigurisë së furnizimit”** përfshin sigurinë e furnizimit të gazit natyror dhe të sigurisë teknike.

II. PËRMBAJTJA E PLANIT TË VEPRIMIT PARANDALUES

2.1. Përmbajtja e planit të veprimit parandalues është përcaktuar në ligjin nr. 102/2015, “Për sektorin e gazit natyror”, të ndryshuar, si edhe në rregulloren (BE) 2017/1938 të Parlamentit dhe Këshillit Evropian të datës 25 tetor 2017, rreth masave për të mbrojtur sigurinë e furnizimit me gaz. Sipas kësaj dispozite, plani e veprimit parandalues duhet të përmbajné:

- i. rezultatet e vlerësimit të rrezikut dhe një përmbledhje të skenarëve të shqyrtuar;
- ii. përcaktimin e klientëve të mbrojtur;
- iii. masat, vëllimet dhe kapacitetet e nevojshme për të përmbushur standardet e infrastrukturës dhe furnizimit me gaz, duke përfshirë, aty ku është e zbatueshme, masën në të cilën masat e kërkesës mund të kompensojnë mjaftueshëm, në kohën e duhur, një ndërprerje të furnizimit me gaz;
- iv. detyrimet e vendosura ndaj ndërmarrjeve të gazit natyror, shoqërive të energjisë elektrike, sipas rastit dhe organeve të tjera përkatëse, që mund të kenë ndikim në sigurinë e furnizimit me gaz, siç janë detyrimet për funksionimin e sigurt të sistemit të gazit;
- v. masa të tjera parandaluese të përcaktuara për të adresuar rreziqet e identifikuara në vlerësimin e rrezikut, të tilla si ato që lidhen me nevojën për të përmirësuar ndërlidhjet ndërmjet shteteve fqinje, për të përmirësuar më tej efikasitetin e energjisë, për të reduktuar kërkesën për gaz dhe mundësinë për të diversifikuar rrugët dhe burimet e furnizimit me gaz dhe shfrytëzimin rajonal të kapaciteteve ekzistuese të depozitimit dhe GNL-së, nëse është e përshtatshme, në mënyrë që të ruhet furnizimi me gaz për të gjithë klientët, sa më shumë që të jetë e mundur;
- vi. informacion për ndikimin ekonomik, efektivitetin dhe efikasitetin e masave të përfshira në plan, duke përfshirë detyrimet që kanë shërbimet publike, në lidhje me sigurinë e furnizimit me gaz;
- vii. një përshkrim të efekteve të masave të përfshira në plan në funksionimin e tregut të brendshëm të energjisë, si dhe të tregjeve kombëtare, duke përfshirë detyrimet që kanë shërbimet publike, në lidhje me sigurinë e furnizimit me gaz;
- viii. një përshkrim të ndikimit të masave në mjedis dhe te klientët;
- ix. mekanizmat që do të përdoren për bashkëpunim me shtetet e tjera anëtare të Bashkimit Evropian, duke përfshirë mekanizmat për përgatitjen dhe zbatimin e planeve të veprimit parandalues dhe planeve emergjente;
- x. informacion për ndërlidhjet dhe infrastrukturën ekzistuese e të ardhshme, duke përfshirë ato që ofrojnë akses në tregun e brendshëm, flukset ndërkufitare, aksesin ndërkufitar në objektet e magazinimit dhe GNL-së dhe kapacitetin me dy drejtime, veçanërisht në rast të një emergjence.

2.2. Plani i veprimit parandalues për gazin natyror do të përditësohet çdo katër vjet ose më shpesh në rastet kur siguria e furnizimit me gaz vendoset në rrezik ose me kërkesë të sekretariatit të komunitetit të energjisë.

III. PËRSHTATJA ME STANDARDET E FURNIZIMIT

3.1. Klientët e mbrojtur

Termi “klientë të mbrojtur” është përcaktuar në nenin 4, pika 38, të ligjit nr. 102/2015, “Për sektorin e gazit natyror”, të ndryshuar. Në përputhje me rregulloren (BE) 2017/1938, “klient i

mbrojtur” i ndërmarrjeve të gazit do të thotë një klient i furnizuar drejtpërdrejt nga:

i. përdoruesit fundorë në rrjetin e shpërndarjes së gazit, që marrin gaz direkt nga shoqëritë e gazit dhe që u nënshtrohen profileve të standardizuara të ngarkesës ose përdoruesit fundor në rrjetin e shpërndarjes së gazit, marrin gaz direkt nga shoqëritë e gazit dhe dërgojnë gaz për qëllime ngrohjeje për familjet, në masën që gazi nevojitet për këtë qëllim;

ii. shërbimet sociale thelbësore, sipas kuptimit të ligjit dhe rrjetit të transmetimit të gazit;

iii. sistemet e ngrohjes qendrore në masën që ato përdoren për të shpërndarë ngrohjen të klientët brenda kuptimit të nënndarjeve “i” dhe “ii”, pasi ato janë të lidhura në një rrjet të shpërndarjes ose të transmetimit të gazit dhe nuk janë në gjendje të kalojnë në një lëndë djegëse tjetër, si dhe në masën që ky gaz nevojitet për qëllime ngrohjeje.

3.2. Vëllimet dhe kapacitetet e gazit

3.2.1. Kërkesat në përputhje me nenin 6.1.a) të rregullores (BE) 2017/1938

Në bazë të nenit 6.1.a) të rregullores (BE) 2017/1938, standardi i furnizimit kërkon që ndërmarrjet e gazit të ruajnë furnizimin e “klientëve të mbrojtur” edhe në rastin e konsumit veçanërisht të lartë të gazit e të ndërmerren masat e duhura parandaluese. Për këtë janë përshkruar tre skenarë:

- Rasti a: Temperaturat ekstreme gjatë një periudhe piku 7-ditor, që ndodhin me një probabilitet statistikor prej një herë në 20 vjet;

- Rasti b: Çdo periudhë prej të paktën 30 ditësh të kërkesës jashtëzakonisht të lartë për gaz, që ndodh me një probabilitet statistikor një herë në 20 vjet;

- Rasti c: Për një periudhë 30-ditore, në rast të prishjes së infrastrukturës së vetme më të madhe të gazit, referuar temperaturave nën mesatare gjatë periudhës dimërore.

3.3. Përputhshmëria me standardin e furnizimit

Kërkesat për plotësimin e kushteve sipas akteve ligjore në fuqi, konkretisht, në ligjin nr. 102/2015, për sektorin e gazit natyror, dhe në rregulloren (BE) 2017/1938 të sigurisë së furnizimit me gaz natyror, janë të detyrueshme për të gjitha shoqëritë që operojnë në Shqipëri, për të përmbushur standardin e furnizimit me gaz.

IV. MASAT PARANDALUESE

4.1. Masa parandaluese të programuara për të adresuar rreziqet e identifikuara në vlerësimin e rrezikut, siç janë ato që lidhen me nevojën:

i. për të forcuar ndërlidhjet midis vendeve palë të komunitetit të energjisë;

ii. për të përmirësuar më tej efikasitetin e energjisë dhe për të zvogëluar kërkesën për gaz;

iii. për të diversifikuar rrugët e gazit, burimet e furnizimit me gaz dhe përdorimin rajonal të kapaciteteve ekzistuese të depozitimit dhe të GNL-së, si dhe për të ruajtur sa më shumë furnizim me gaz sa të jetë e mundur për të gjithë klientët.

4.2. Bashkëpunimi i vazhdueshëm midis të gjitha palëve dhe zbatimi në kohë i masave përkatëse është i nevojshëm jo vetëm për ruajtjen, por aty ku është e domosdoshme dhe e dobishme në aspektin makroekonomik, për të rritur më tej qëndrueshmërinë ndaj krizave të furnizimit dhe, në këtë mënyrë, për të reduktuar më tej mundësitë e krizave të furnizimit, të cilat janë:

i. forcimi i bashkëpunimit në funksionimin e rrjetit;

ii. zgjerimi i rrjetit;

iii. ngritja e mjeteve shtesë ndërlidhëse ndërkufitare me aftësi të rrjedhës së kundërt;

iv. zgjerimi i objekteve të magazinimit;

v. bashkëpunimi ndërmjet sektorëve të energjisë elektrike dhe gazit;

vi. përmirësime në bazën e të dhënave.

4.3. Përgjegjësitë e shoqërive të gazit

Detyrime të përgjithshme ekonomike janë vendosur për të gjitha shoqëritë e gazit që operojnë në Shqipëri, në lidhje me furnizimin e konsumatorëve dhe veçanërisht të konsumatorëve të mbrojtur.

Mbështetur në kuadrin ligjor për gazin natyror, ndërmarrjet e gazit kanë për detyrë:

- të sigurojnë një furnizim me gaz për publikun e gjerë, i cili duhet të jetë i sigurt, me kosto të ulët, miqësor ndaj konsumatorit, efikas dhe i pajtueshëm me mjedisin;
- të sigurojnë stabilitetin e rrjetit;
- të jenë përgjegjëse për përmbushjen e standardit të furnizimit, në përputhje me aktet ligjore në fuqi. Në veçanti, ata duhet të furnizojnë kategorinë e “klientëve të mbrojtur” me gaz, edhe në rastin e një ndërprerjeje të pjesshme të furnizimit me gaz ose në rastin e kërkesës jashtëzakonisht të lartë për gaz, “për sa kohë që është e arsyeshme në aspektin ekonomik, furnizimi me gaz”;
- të jenë përgjegjëse për furnizimin e publikut me gaz. Shoqëritë e gazit i kryejnë këto detyra me përgjegjësinë e tyre;
- të përdorin instrumentet e bazuara në treg, për të përmbushur detyrimet e furnizimit; në varësi të rolit të tregut, kjo përfshin masa si diversifikimi i furnizimeve me gaz dhe i rrugëve të furnizimit me gaz, investimet në infrastrukturë dhe mbajtja e përdorimi i sasive të gazit të magazinuar.

Operatorët e sistemit vendës janë përgjegjës për funksionimin e sigurt dhe zgjerimin e nevojshëm të rrjetit.

OST-ja dhe OSSH-ja duhet të marrin parasysh nevojën për të siguruar furnizimin për klientët e mbrojtur, nëpërmjet sistemeve të sigurta dhe të besueshme.

Në rastin e pengesave të furnizimit me gaz, funksionimi i sistemit, dhënia dhe planifikimi i kapaciteteve, duke përfshirë kapacitetet tranzitore, duhet të ndërmerren në një mënyrë që ruan sigurinë e furnizimit të konsumatorëve të mbrojtur për atë kohë sa është e mundur.

4.4. Bashkëpunimi midis operatorëve të sistemit

Operatorët e sistemit vendës duhet të angazhohen në koordinim të ngushtë me operatorët e sistemit të vendeve të tjera ndërkohë që plotësojnë detyrimet e furnizimit:

i. Dhënia e informacionit:

Për të siguruar furnizimin me gaz, OST-ja/OSSH-ja janë të detyruara, në përputhje me aktet ligjore në fuqi, t'i japin informacionin e nevojshëm çdo operatori tjetër të sistemeve të furnizimit me gaz, i cili është i lidhur me sistemin e tij. Detyrimi vlen edhe për operatorët e magazinimit.

ii. Plani i zhvillimit të rrjetit (PZHR):

Sipas seksionit, u kërkohet të hartojnë PZHR-në çdo dy vjet. Në plan konstatojnë bashkërisht nevojën për infrastrukturë në dhjetë vitet e ardhshme. OST-ja vendos në dispozicion informacionin e nevojshëm për këtë. Pas miratimit nga ERE, ky plan është i detyrueshëm për OST-në.

iii. Kapacitetet për flukset e kundërta:

OST-ja është përgjegjëse për krijimin e kapaciteteve të përhershme me dy drejtime në të gjithë ndërlidhësit ndërkufitarë, në përputhje me përcaktimet ligjore. Për këtë qëllim, do të bashkëpunojnë me OST-të fqinje.

4.5. Përgjegjësitë e autoriteteve

4.5.1. Përgjegjësitë e autoriteteve në përputhje me rregulloren (BE) 2017/1938 e sigurisë së furnizimit me gaz natyror, janë përcaktuar në ligjin nr. 102/2015, “Për sektorin e gazit natyror”, të ndryshuar.

4.5.2. Autoriteti kompetent për sigurimin e zbatimit të masave të përcaktuara është ministria përgjegjëse për energjinë, e cila është përgjegjëse për konceptin e planit të veprimit parandalues dhe të emergjencave, kuadrin ligjor të përcaktuar më sipër, si dhe për përcaktimin e detyrave e përgjegjësiave të agjencive dhe personave të përfshirë. Kjo ministri është, gjithashtu, përgjegjëse për përmbushjen e standardeve të infrastrukturës.

4.5.3. Organet kompetente do të mbikëqyrin përmbushjen e detyrimeve të vendosura ndaj shoqërive ose shoqatave të ndërmarrjeve, në përputhje me aktet ligjore në fuqi dhe urdhrat e miratuar në bazë të përcaktimeve ligjore.

4.6. Detyrimet e komunitetit në lidhje me sigurinë e furnizimit

4.6.1. Ministria përgjegjëse për energjinë është pika qendrore e kontaktit për shtetet partnere evropiane dhe komunitetin e energjisë, si dhe siguron rrjedhën e informacionit në këto pika në kontekstin e konsultimeve. Parandalimi i krizës është në parim një përgjegjësi kombëtare, ndërsa konsultimet marrin parasysh çështjet ndërkufitare.

4.6.2. Për të ruajtur sigurinë e furnizimit në rast krize, paraprakisht Shqipëria angazhohet në kryerjen e një koordinim ndërkufitar me vendet fqinje.

4.7. Bashkëpunimi mes shteteve anëtare të Bashkimit Evropian dhe Shqipërisë

4.7.1. Bashkëpunimi parashikon që të gjitha format e komunikimit të përdoren për bashkëpunimin brenda grupit të rrezikut. Për sa i përket parandalimit të krizave, është e rëndësishme që të ketë kontakte me ekspertë, në mënyrë që të shmanget dëmi, duke u angazhuar në një shkëmbim të hershëm dhe transparent të informacionit.

4.7.2. Parandalimi i krizës është në parim një përgjegjësi kombëtare; konsultimet marrin parasysh çështjet ndërkufitare. Për të ruajtur sigurinë e furnizimit në rast krize, është e nevojshme që OST-ja të koordinohet paraprakisht me OST-të përkatëse në vendet fqinje.

4.7.3. OST-ja përfshin, gjithashtu, operatorët fqinjë të sistemit ndërkufitar në konsideratat e tyre në lidhje me zgjerimin e infrastrukturës në kontekstin e konsultimeve mbi planin e zhvillimit të rrjetit.